

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรณีศึกษา : หมู่บ้านมอญวัดท้ายเกาะใหญ่ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสамโคก จังหวัดปทุมธานี

The understanding of participation in Ecotourism Management case of Mon Wat

Thrikoh Village, Thrikoh Sub-district, Samkok District, Pathumthani Province

สุปราณี อุดมผล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและความพร้อมของการมีส่วนร่วมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการของชุมชนมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสамโคก จังหวัดปทุมธานี

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสม โดยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม-ไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่มของ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน สมาชิกชุมชน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นอกจากนั้นยังใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นต้นมาออกแบบข้อคำถามสำหรับแบบสำรวจ และนำผลมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งได้จากการจัดเวทีชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับดี ชุมชนเห็นว่ารัฐควรมีการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่นมีสื่อโฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทมากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดและตำบล ส่วนองค์กรเอกชนไม่มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับที่ค่อนข้างต่ำกับชุมชน เช่นร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ทำให้ชุมชนมีความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น ในด้านการบริหารจัดการของชุมชนเองได้มีคณะกรรมการชุมชนที่ชัดเจน ซึ่งจะมีคณะกรรมการบริหารงานท้องถิ่น เช่นคณะกรรมการวัด คณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาอุปสรรคสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขาดงบประมาณสนับสนุน ภาครัฐควรจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องการจัดการเชิงอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนมอญ

Abstract

The objectives of This study is to investigating knowledge and understanding of fundamental arrangement on community handling for participation and readiness in eco-tourism management with case study at Mon Wat Thrikoh Village, Sub-district, Samkok District, Pathumthani Province in order to inform problems and guidelines for potential development and management to promoted the learning process in collaboration to construct the communities' persistence.

This research is a mixed methodology research using participatory observation, an informal interview, and also a survey of abbot, monks, and community leaders both official and unofficial,

¹ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

seniors who have local experience, scholars and community members. The data were analyzed using simple statistical processing. For example, the percentage averages and standard deviations. Data used in the study as primary (Primary data) by a community forum and interviews. This research is a survey probe that studied the tourist sites' characteristics and tourism businesses. The data were analyzed and evaluated using statistics: percentage, mean, and standard deviation. Primary data were employed collecting from an instrument constructed (a questionnaire). Specified sampling was performed in the communities. Additionally, a conducted with a survey and in-depth interviews in the communities are acquired conclusion on their opinions.

The results show that the investigating knowledge and understanding received eco-tourism information on TV and gained high levels of knowledge and understanding on eco-tourism management. They thought that the government should more support for an eco-tourism like having media, announcement, and signboards for advertisement. Moreover, the Municipality, Provincial Administration Organization should have more sufficient roles. On the other hand, they thought that private sectors did not manage eco-tourism in local and community levels for example shop in the tourist sites which do not promote community knowledge and understanding. The communities required to participate in eco-tourism management. However, regarding problems and obstacles in eco-tourism management, it was found that public relation on eco-tourism was not continuous that lead to people's unreliability of conservation for resources and environment and the lack of budget for promotion was also included. The government should establish specific committee to manage conservation for the tourist site concretely, and the work should be performed continuously.

Keywords: participation, Ecotourism Management, Mon society

บทนำ

หมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนที่มีความพร้อมทั้งทางบุคคลและความพร้อมทางศักยภาพในพื้นที่ เพียงแต่หมู่บ้านมอญวัดท้ายเกาะยังไม่ได้มีการพัฒนาหรือได้รับการสนับสนุนในเรื่องการท่องเที่ยวจากหน่วยงานทางภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังจึงทำให้หมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะยังไม่เป็นที่รู้จักและยังไม่ได้มีการพัฒนาทั้งที่ชุมชนทุ่งเพลมีศักยภาพในหลายๆ ด้านดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนมอญ วัดท้ายเกาะ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจักได้นำไปดำเนินการและพัฒนาให้เป็นประโยชน์กับชุมชนต่อไป

การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น จึงควรได้มีการจัดกิจกรรมและนำมาปฏิบัติร่วมกันโดยอาจดำเนินการ ในรูปการประชุมจัดเวทีชาวบ้านเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์โดยประสานเป็นพหุภาคีในชุมชนหรือประชาคมท้องถิ่นกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพ ประเมินผลและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเพื่อเป็นการลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกันรวมถึงการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้โดยการฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อให้ชุมชนผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรยกระดับมาตรฐานชุมชนตลอดจนจัดเตรียมข้อมูลเพื่อบริการข่าวสารของชุมชนตรวจสอบติดตามประเมินผลทำการวิจัยร่วมกับนักวิชาการในสถานที่ที่มีท้องถิ่นเพื่อนำปัญหาามาปรับปรุงแก้ไขการจัดการบริการ

ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนสืบไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมของชุมชนมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งจะเป็นผลดีต่อชุมชนและผู้เกี่ยวข้องได้แสดงภูมิปัญญาความคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนให้เข้มแข็งและก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อศึกษาถึงความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านมอญวัดท้ายเกาะ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความหมายในลักษณะเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) และคำอื่นๆ เช่น Green Tourism Bio-Tourism, Conservation Tourism, Community Tourism และ Eco-Tourism โดยมีปรัชญารากฐานอยู่ที่การเพิ่มรายได้ในด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและไม่ทำลายระบบนิเวศวิทยา แต่ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และให้ชุมชนได้ประโยชน์ ในขณะที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ธรรมชาติ และเป็นคุณค่าของการรักษาศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบนี้ส่วนมาก มักดำเนินการโดยชุมชน (Community Base) เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะในชุมชนที่มีความพร้อม ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ ชุมชนท้องถิ่น ทั้งในแง่ของเม็ดเงิน เครื่องมือในการพัฒนา รวมทั้งความภาคภูมิใจของคนใน ชุมชนเอง ในด้านของนักท่องเที่ยว ก็จะได้สัมผัสธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และได้รับประสบการณ์จริง ภายใต้รูปแบบการบริการที่เหมาะสม ซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน รูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้ เช่น การพักแรมร่วมกันชุมชน การเดินพักค้างแรมในป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติ การดำน้ำ ใต้เขา ล่องแพ ขี่จักรยานไปตามเส้นทางธรรมชาติ การท่องเที่ยววิถีพุทธธรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นต้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548; เสรี เวชบุษกร, 2538; Cembalos Lascurain, 1991; Elizabeth Boo, 1991)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผสม (Mix methodology Research) โดยการสังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non Participation) และการสัมภาษณ์ (In depth Interview) รวมถึงการใช้แบบสำรวจ เจ้าของาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้อาวุโส ผู้ที่มีประสบการณ์ในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกชุมชนมอญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้อาวุโส ผู้ที่มีประสบการณ์ในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกชุมชนมอญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบจัดบันทึกภาคสนาม แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ และแบบสอบถาม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์

และจากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการตีความข้อมูลแบบอุปนัย หรืออุปมานวิธี (Analytic Induction) คือ การตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์

สำหรับผลการสำรวจผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากการจัดเวทีชุมชน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : หมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) เพื่อศึกษาถึงความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของชุมชน เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้อาสา ผู้ที่มีประสบการณ์ในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกชุมชนมอญ เป็นครัวเรือนในชุมชนหมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การสังเกต แบบมีส่วนร่วม-ไม่มีส่วนร่วม 2) การสนทนากลุ่ม 3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 4) การใช้แบบสำรวจ เพื่อระดมความคิดเห็นในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการจัดเวทีชาวบ้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติบรรยายเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเครื่องมือสถิติเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชน มีผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไปสถานภาพในครัวเรือน หัวหน้าครอบครัว สถานภาพสมรส และจบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือชุมชนนี้มากกว่า 35 ปีขึ้นไปและส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อ 1 เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับมาก มีความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ชุมชนมีความเข้าใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประกอบไปด้วย 5 ฝ่ายหลักได้แก่ รัฐ ชุมชน ท้องถิ่นภาคเอกชน และประชาชน ในระดับดี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง กิจกรรมของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูลท้องถิ่น เตรียมการจัดการ การวางแผน การควบคุมดูแลอนุรักษ์พัฒนาฟื้นฟู และมีส่วนร่วมในการบริการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับในระดับพอใช้

3. ความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้ได้เริ่มศึกษาจากประเด็น ของสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งได้ผลการศึกษา พบว่าภาพรวมด้านการค้นหาสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับความสำคัญมาก ด้านการวางแผนและดำเนินงาน อยู่ในระดับ

ความสำคัญมาก ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง และด้านการดูแลรักษา อยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง

ส่วนในด้านความพร้อมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ว่าความสามารถในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การสร้างระบบและวิธีการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้สมาชิกในชุมชนและส่วนร่วมอย่างเป็นธรรม อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับความสำคัญอยู่ในระดับน้อย การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การมีผู้นำ ที่เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การจัดการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การ จัดการและแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาด้านอื่นได้ อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การจัดการด้านการตลาด การเงินการบัญชี ระบบนำเที่ยวและติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอื่นได้ อยู่ในระดับความสำคัญน้อยที่สุด การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับความสำคัญน้อย มีมีคฤศก์ท้องถิ่นที่สามารถนำเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนชีวิตของชุมชนได้อย่างดี อยู่ในระดับความสำคัญน้อย

การดูแลและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมาตรฐานและให้บริการอย่างเท่าเทียมกันอยู่ในระดับความสำคัญน้อย การให้บริการด้านที่พัก อาหารการต้อนรับ และอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวได้ อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การจ่ายเงินแก่สมาชิกหรือให้ความร่วมมือในการระดมทุนจากชุมชนเพื่อการดำเนินงานในเบื้องต้น อยู่ในระดับความสำคัญน้อยที่สุด การจัดให้มีสถานที่ที่สามารถให้ข้อมูลเอกสารการท่องเที่ยวเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจแก่นักท่องเที่ยวได้ อยู่ในระดับความสำคัญน้อย การจัดหาบุคคลกรท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ อยู่ในระดับความสำคัญน้อยที่สุด

4. การบริหารจัดการของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ซึ่งอยู่ในประเด็นคำถามตอนที่ 5 เกี่ยวกับการบริหารจัดการของชุมชนผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ ชุมชนมีการบริหารจัดการในระดับเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในระดับ ปานกลาง ชุมชนได้มีการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนุบำรุงวัดวาอาราม ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชุมชนได้มีการเข้าร่วมประชุมร่วมกับภาครัฐ เช่น อบต. เทศบาลและจังหวัด ซึ่งอยู่ในระดับมาก และชุมชนได้มีการจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณเงินทุนน้อยที่สุด

5. ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองและชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การรับรู้และความตระหนักในสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นสิ่งสำคัญ ชุมชนควรตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วม ความพร้อมของกลุ่มองค์กรในการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน บางส่วนเห็นว่าชุมชนมีความพร้อมเช่น หน่วยงานของรัฐ ชุมชนหมู่บ้านมอญวัดท้ายเกาะใหญ่ และบางส่วนเห็นว่าไม่มีความพร้อมเนื่องจากการจัดตั้งองค์กรที่จะดำเนินการโดยตรง งบประมาณและแผนการดำเนินงาน โดยส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ชุมชนยังไม่มีแผนการดำเนินงานเนื่องจากขาดบุคลากรในการก่อตั้งขององค์กร มีเพียงหน่วยงานของรัฐที่มีแผนการดำเนินงานหน่วยงานเดียว สภาพของทรัพยากรของชุมชนที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพของทรัพยากรของชุมชนหมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ เหมาะสมแต่ยังมีทรัพยากรค่อนข้างน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบโดยตรงซึ่งจะมีผลต่อการขาดงบประมาณสนับสนุน การส่งเสริมการจัดการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งเห็นว่าการประชาสัมพันธ์น้อยและขาดแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ภาครัฐควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้กับชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

6.1 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรพัฒนาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
แสดงความเห็นว่าควรพัฒนา

6.2 ชุมชนของท่านควรจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการดำเนินการอย่างไร

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าชุมชนควรร่วมดำเนินงานกับบุคคลภายนอก รองลงมา
แสดงความเห็นว่าชุมชนควรดำเนินการเอง และส่วนน้อยเห็นว่าควรให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาดำเนินการ

6.3 ท่านยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือและมีเพียงเล็กน้อยที่ไม่ยินดีเข้าร่วม

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา
หมู่บ้านมอญ วัดท้ายเกาะใหญ่ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนหมู่บ้านมอญวัด
ท้ายเกาะใหญ่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก เนื่องจากได้รับการ
ประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ เช่น ทีวีหนังสือพิมพ์ หน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น มีความต้องการและความพร้อมที่จะ
ดำเนินการและพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อที่จะ
ดำเนินการก่อตั้งองค์กรของชุมชนในรูปของคณะกรรมการการบริหารจัดการท่องเที่ยว เพื่อจะดำเนินการส่งเสริมและ
จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ในด้านความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า
ชุมชนมีความต้องการในระดับน้อย เนื่องจากในเขตชุมชนหมู่บ้านมอญวัดท้ายเกาะใหญ่ ยังขาดแหล่งท่องเที่ยวที่
สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมในชุมชนได้มาก อีกทั้งยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อรองรับการ
ดำเนินงานและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พร้อมทั้งขาดบุคลากรในท้องถิ่นที่สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว
ชาวต่างชาติได้ และขาดการประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการบริหารจัดการของชุมชน เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนหมู่บ้านมอญวัดท้าย
เกาะใหญ่ พบว่าชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องของการไม่มี
การวางแผนในการจัดหางบประมาณเพื่อมาสนับสนุนโครงการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน ทำให้รัฐไม่
สามารถสนับสนุนให้งบประมาณได้ และจากการสัมภาษณ์เจ้าสีกผู้นำชุมชนทำให้ทราบว่า ถ้ามีการขอความร่วมมือ
จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้เป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้ง
นี้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ชุมชนของท่านควรพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและชุมชนควรร่วมมือ
กันดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ถ้าคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกัน และมีความสามัคคีกัน ก็จะสามารถพัฒนาชุมชนให้
กว้างไกลไปได้ และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจเกี่ยวกับชุมชนนั้น ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

ศึกษาสภาพปัญหาและข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนธรรม. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพลสแอนด์ดีไซด์ จำกัด.
- เสรี เวชบุษกร. (2538). ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Eco_Tour.html.
- Ceballos Lascurain, H. (1991). *Tourism, Ecotourism and Protected Areas*. Gland, Switzerland: IUCN.
- Elizabeth, B. (1991). **Abstract**. (Online) Available: http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Eco_Tour.html.